

CZERWIŃSK JAKO MIEJSCE SPOTKANIA
przeźren * człowiek * obecność
DUCHOWA STOLICA MAZOWSZA

100-LECIE SALEZJANÓW

W SANKTUARIUM
MATKI BOŻEJ POCIESZENIA
W CZERWIŃSKU NAD WISŁĄ

OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA
08-09 WRZEŚNIA 2023

Bazylika NMP, ul. Klasztorna 23, Czerwińsk nad Wisłą

CZERWIŃSK JAKO MIEJSCE SPOTKANIA
przeźren * człowiek * obecność
DUCHOWA STOLICA MAZOWSZA

100-LECIE SALEZJANÓW W SANKTUARIUM MATKI BOŻEJ POCIESZENIA W CZERWIŃSKU NAD WISŁĄ

OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA
08-09 WRZEŚNIA 2023

Bazylika NMP, ul. Klasztorna 23, Czerwińsk nad Wisłą

ORGANIZATORZY

- Salezianie Czerwińsk nad Wisłą
- Miasto i Gmina Czerwińsk nad Wisłą
- Katedra Sztuki Krajobrazu SGGW w Warszawie
- Stowarzyszenie nasz Czerwińsk nad Wisłą

PATRONI

- JM Rektor SGGW w Warszawie
- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- Narodowe Centrum Kultury

PATRONAT MEDIALNY:

- Gość Niedzielny
- TVP3 Płock
- Stowarzyszenie Genius Loci
- Czasopismo Arche
- Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata, Miesięcznik Sztuka i Krytyka
- Koło Krytyki SARP

KOMITET NAUKOWY

- Dr hab. arch. Jeremi T. Królikowski, prof. SGGW Przewodniczący
- Ks. prof. Daniel Brzeziński UMK w Toruniu
- Ks. prof. T. Lewicki Uniwersytet Papieski Uniwersytet Salezjański w Rzymie
- Ks. prof. Zdzisław Madej Akademia Muzyczna w Krakowie
- Ks. prof. Janusz Nowiński UKSW w Warszawie
- Prof dr hab. Axel Schwerk Katedra Sztuki Krajobrazu SGGW w Warszawie
- Dr hab. Waldemar Siemiński Instytut Rozwoju Miast i Regionów Warszawa-Kraków
- Prof. dr hab. Jan St. Wojciechowski
- Dr inż. Anna Długozima Katedra Sztuki Krajobrazu SGGW w Warszawie
- Dr inż. Ewa Kosiacka-Beck Katedra Sztuki Krajobrazu SGGW w Warszawie
- Dr inż. Ewa A. Rykała Katedra Sztuki Krajobrazu SGGW w Warszawie

KOMITET ORGANIZACYJNY

- Ks. Łukasz Mastalerz SDB Przewodniczący
- Dr inż. Ewa Kosiacka-Beck V-ce przewodnicząca Katedra Sztuki Krajobrazu SGGW w Warszawie
- Dr inż. Anna Długozima Katedra Sztuki Krajobrazu SGGW w Warszawie
- Mgr Marcin Gortat Burmistrz miasta Czerwińsk nad Wisłą
- Mgr Agata Jojczyk Katedra Sztuki Krajobrazu SGGW w Warszawie
- Dr inż. Ewa A. Rykała Katedra Sztuki Krajobrazu SGGW w Warszawie
- Piotr Ziemkiewicz Urząd Miasta Czerwińsk nad Wisłą
- Mgr Dariusz Umięcki Historyk, regionalista

CZERWIŃSK JAKO MIEJSCE SPOTKANIA
przeźren * człowiek * obecność
DUCHOWA STOLICA MAZOWSZA

100-LECIE SALEZJANÓW W SANKTUARIUM MATKI BOŻEJ POCIESZENIA W CZERWIŃSKU NAD WISŁĄ

Komunikat I

OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA
08-09 WRZEŚNIA 2023

Bazylika NMP, ul. Klasztorna 23, Czerwińsk nad Wisłą

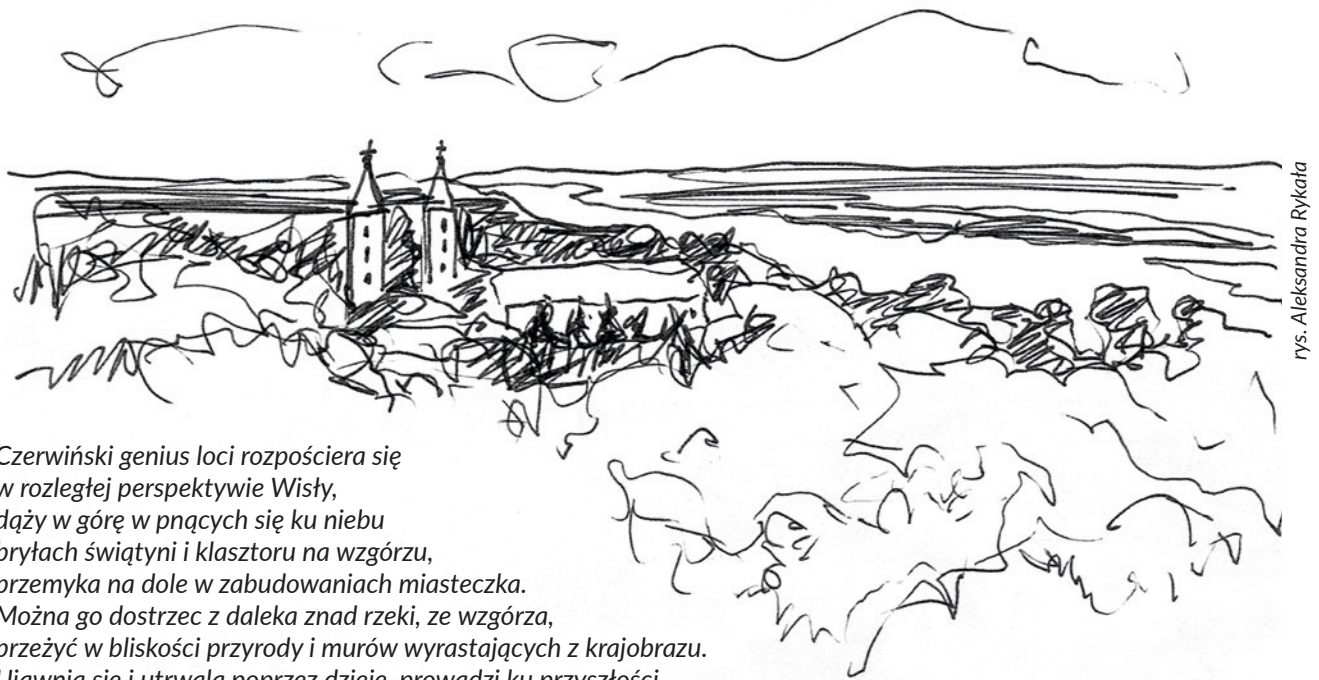
Wartości każdego miejsca narastają przez lata, mają swoją historię, pamięć i ludzi wokół.

Z miejscami łączą się wydarzenia a z nimi postacie, które swymi aktywnościami powodują przemiany w sferze materialnej krajobrazu jak również duchowej. Pojawia się potrzeba i wola ich ukształtowania tak, by stały się wyrazem tożsamości i unikatowego ducha miejsca. Taka jest też historia Czerwińska nad Wisłą z dominującymi, majestatycznymi wieżami Bazyliki Matki Bożej Pocieszenia, romańskiej „perły Mazowsza” wyrastające z krajobrazu a równocześnie z nim zintegrowanej niczym „dusza i ciało”. Ten silny historyczny wzorzec wraz ze średniowiecznym zespołem klasztornym, pamięcią o przeprawie wojsk króla Władysława Jagiełły, zmierzających pod Grunwald oraz stuletnią obecnością Salezjanów w tym miejscu, zaowocowały wieloaspektowymi działaniami na rzecz rozwoju oraz krzewienia wiary i kultury. Czerwińsk minionych 100-tu lat to także miejsce skrzyżowania się dróg wielu wielkich Polaków, o których pamięć jest naszą odpowiedzialnością przed przyszłymi pokoleniami i potrzebą wskrzeszenia dawnej rangi miasta jako „Duchowej stolicy Mazowsza”.

W imieniu Organizatorów zapraszamy do wzięcia udziału w Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej, której celem będzie ukazanie: przeszłości czyli historii i tradycji, z której Czerwińsk jako Duchowa Stolica Mazowsza wyrasta; terażniejszości, która opiera się na właściwej identyfikacji własnej tożsamości i pielęgnowaniu niezbywalnych wartości, zarówno tych materialnych jak i duchowych, konstytuujących od wieków to miejsce; przyszłości, która ma być ukierunkowana na odkrywanie drzemiącego w tym miejscu potencjału i jego właściwy rozwój.

W ramach realizacji wydarzenia oprócz dwudniowej Konferencji planowany jest program kulturalny m.in. spektakl teatralny i koncert organowy, a także wydawnictwo materiałów pokonferencyjnych.

Prosimy o potwierdzenie chęci uczestnictwa do dnia 1 września 2023 na adres mailowy organizatora: czervińsk.konferencja@gmail.com

rys. Aleksandra Rykuta

Czerwiński genius loci rozpościera się
w rozległej perspektywie Wisły,
dąży w górę w pnących się ku niebu
bryłach świątyni i klasztoru na wzgórzu,
przemyka na dole w zabudowaniach miasteczka.
Można go dostrzec z daleka znad rzeki, ze wzgórza,
przeżyć w bliskości przyrody i murów wyrastających z krajobrazu.
Ujawnia się i utrwała poprzez dzieje, prowadzi ku przyszłości...
A ma go w swej opiece Matka Boża Pocieszenia.

Jeremi T. Królikowski - 2020

Autentyczność, silny kontekst krajobrazowy i powiązania widokowe wzgórza klasztornego z doliną Wisły, niegdyś centrum życia duchowego i społecznego, współcześnie determinują charakter miejsca. Wyniosłe, sakralne formy architektoniczne – dwie, majestatyczne wieże bazyliki to silny historyczny wzorzec i punkt wyjścia do tworzenia współczesnej architektury sakralnej czy miejskiej w Czerwińsku. Wieże wyposażone są w symboliczne biforia, stanowiące filtr Przykazań Bożych, łącząc tym samym sacrum i profanum.

Konferencja naukowa jest kontynuacją działań z 2018 r. i ich efektu w formie publikacji Wydawnictwa Salezjańskiego z 2018 r., pt. Czerwińsk nad Wisłą, historia – rozwój – wyzwania, które stały się czynnikami inicjującymi dalsze działania w temacie kształtowania i ochrony zabytkowej przestrzeni Czerwińska. Podjęte działania są kontynuacją wspomnianej przez Jakuba Lewickiego: „... nowej ery intensyfikującej badania, konserwację zabytkowego zespołu kościoła, klasztoru, jak i zabudowy miasta” i słów Barbary Jezierskiej, że „(...) istnieje potrzeba ochrony ale też i promocji oraz wykorzystania zasobów tutejszego dziedzictwa kulturowego”.

Te ambitne cele, mogą doczekać spełnienia tylko dzięki, konsekwentnej synergii działań, zarówno gospodarzy, włodarzy miasta, ekspertów z różnych dziedzin, jak i aktywności społeczeństwa lokalnego, pobudzenia świadomości historycznej mieszkańców i aktywizacji życia miejskiego.

Zapraszam w imieniu Organizatorów
Ks. Łukasz Mastalerz SDB

PATRONI:

genius loci
stowarzyszenie

Aché

Koło Krytyki
ODDZIAŁ WARSZAWSKI SARP

ORGANIZATORZY:

STOWARZYSZENIE
NASZ CZERWIŃSK NAD WISŁĄ

CZERWIŃSK JAKO MIEJSCE SPOTKANIA
przeźren * człowiek * obecnoś
DUCHOWA STOLICA MAZOWSZA

PLAN KONFERENCJI DZIEŃ PIERWSZY - 8 WRZEŚNIA 2023

Bazylika NMP, ul. Klasztorna 23, Czerwińsk nad Wisłą

WPROWADZENIE | 10.00

Otwarcie konferencji | ks. proboszcz, Łukasz Mastalerz | Bazylika NMP w Czerwińsku nad Wisłą
prof. Piotr Gliński | Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
mgr Marcin Gortat | Burmistrz Miasta i Gminy Czerwińsk nad Wisłą

PRZESZŁOŚĆ - HISTORIA I TRADYCJA | 10.15 - 15.50

10.15 - 11.00

Wstęp do Opracowania: Czerwiński tron Matki Bożej | ks. prof. Janusz Nowiński SDB | UKSW
Tron Najiaśniejszej Nieba y Ziemi Krolowej Nayświętszey Maryi Panny, Przecudowney w Obrazie Jasney Gory Czerwinskyey, Pod pilną stażą ... Kanonikow, Regularnych, Lateranenskich zostaiącym ... wielkimi dudami ... Jasnieiaci ... Pod zaszczytem ... X. Jana, Fabiana, Zdzieborskiego Kanonikow Regularnych, Lateranenskich ... Kongregacyi Czerwinskyey Opata ... Wystawiony.

- Wprowadzenie historyczne | prof. Radosław Lolo | Instytut Historii AFiB Vistula
- Opracowanie mariologiczne: Pobożne wstępowanie do tronu Bożej Matki Maryi. Z teologii kultu Matki Bożej w Czerwińsku. | ks. prof. Janusz Królikowski | Polskie Towarzystwo Mariologiczne
- Opracowanie językowe | prof. Jacek Głazewski | Uniwersytet Warszawski

PRZERWA KAWOWA - 30 min

11.30 - 12.30

- Kult cudownego obrazu Matki Bożej Pocieszenia w Czerwińsku. Historia i współczesność | ks. prof. Daniel Brzeziński | UMK w Toruniu
- Działalność ks. Eugeniusza Gruberskiego | ks. dr Marcin Sadowski | Dyrektor Diecezjalnego Instytutu Muzyki Kościelnej MUSICUM w Płocku
- O historii i charyzmacie Salezjanów | dr Karol Domagała SDB | SOW W Różanym Stoku
- Przybycie salezjanów do Czerwińska - Dwudziestolecie międzywojenne i czasy II wojny światowej | ks. dr Krzysztof Lis SDB | Bazylika NMP w Czerwińsku nad Wisłą

PRZERWA LUNCHOWA - 60 min

WERNISAŻ WYSTAWY ARTYSTYCZNEJ „SACRUM” | w wirydarzu klasztornym

13.30 - 14.30

- Pełnia prymasostwa Kardynała Augusta Hlonda 1945-1948 | prof. Jan Żaryn | Dyrektor Instytutu Dziedzictwa Myśli Narodowej im. R. Dmowskiego i I. J. Paderewskiego
- Czerwińsk Abp Antoniego Baraniaka SDB | dr Jarosław Wąsowicz SDB | parafia pw. Św. Faustyny Kowalskiej w Koninie
- Obecność salezjańska w Czerwińsku. Aspirantat. | Ks. dr Krzysztof Niegowski SDB
- Scena teatralna w Czerwińsku. Misterium | ks. dr hab. Tadeusz Lewicki SDB

PRZERWA KAWOWA - 20 min

14.50 - 15.50

- Dorobek muzyczny Salezjanów w Czerwińsku | ks. dr hab. Kazimierz Dąbrowski SDB | Akademia Muzyczna Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy
- Zachowanie dziedzictwa niematerialnego | mgr Dariusz Umięć | Dyrektor Szkoły Podstawowej w Chociszewie
- Czerwińskie wydarzenia kulturalno-muzyczne | ks. dr Mariusz Lach SDB | Katolicki Uniwersytet Lubelski
- Działalność Ośrodka Młodzieżowo-powołaniowego Emaus | ks. Przemysław Kawecki SDB | Polska Misja Katolicka w Berlinie

PODSUMOWANIE/ DYSKUSJA | 16.00-17.00

PRZERWA KAWOWA - 20min

18.00 MSZA ŚWIĘTA ODPUSTOWA

19.00 KOLACJA

20.00 PROGRAM ARTYSTYCZNO-KULTURALNY

CZERWIŃSK JAKO MIEJSCE SPOTKANIA
przeźren * człowiek * obecnoś
DUCHOWA STOLICA MAZOWSZA

PLAN KONFERENCJI DZIEŃ DRUGI - 9 WRZEŚNIA 2023

Bazylika NMP, ul. Klasztorna 23, Czerwińsk nad Wisłą

KONCERT ORGANOWY | 10.00-11.00

PANELE TEMATYCZNE | 11.00-17.00

TERAŻNIEJSZOŚĆ - TOŻSAMOŚĆ I WARTOŚCI | 11.00 - 12.30

11.00 - 12.15

- Genius loci Czerwińska | dr hab. Jeremi T. Królikowski | prof. SGGW w Warszawie
- Miasto i Gmina Czerwińsk dzisiaj | mgr Marcin Gortat | Burmistrz miasta Czerwińsk nad Wisłą
- Inicjatywy czerwińskie | mgr Dorota Rosińska | Stowarzyszenie nasz Czerwińsk nad Wisłą
- Architektura ducha | ks. prof. Zdzisław Madej | Akademia Muzyczna w Krakowie
- Obrazy ducha Liturgii | mgr Paweł Jaszczuk | Politechnika Wrocławska

PRZERWA KAWOWA - 30 min

12.45 - 13.45

- Sacrum w krajobrazie | dr Romana Rupiewicz | UKSW w Warszawie
- Sacrum wczoraj i dzisiaj / sacrum w sztuce | dr hab. Tomasz Nowak | UPH w Siedlcach | dr Michał Banaszek | SGGW w Warszawie
- Konserwacja w służbie człowiekowi | mgr Marianna Otmianowska | Dyrektor Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie
- Znaki czasu komparacja ogrodów klasztornych w Czerwińsku nad Wisłą i Felicjanowie | Sławomir Markowski | Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie

PRZERWA LUNCHOWA - 45 min

PRZYSZŁOŚĆ - POTENCJAŁ I ROZWÓJ | 14.45 - 16.15

14.45 - 16.15

- Sacrum ukryte w przyrodzie Czerwińska | mgr inż. Agata Jojczyk, dr inż. Izabela Dymitryszyn | SGGW w Warszawie
- Wizja rozwoju i zagospodarowania Wzgórza Czerwińskiego | dr inż. Anna Długozima, dr inż. Ewa Kosiacka-Beck, dr inż. Ewa A. Rykała | SGGW w Warszawie
- Niech Czerwińsk pozostanie Czerwińskiem | dr hab. Waldemar Siemiński | Instytut Rozwoju Miast i Regionów
- Racjonalna wizja zmian | prof. Jakub Lewicki | Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków

PODSUMOWANIE/ DYSKUSJA | 16.15-17.15

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Narodowego Centrum Kultury: Kultura – Interwencje. Edycja 2023